

Література

1. Ареф'єва О.В. Економіка підприємства. –К.: Вид-во Європейського Університету, 2004. – 237 с.
2. Іванюта П.В., Лугівська О.П. Управління ресурсами і витратами навч. пос./за ред. д.е.н. проф. Іванюти С.М. – К.: Цент навч. Літератури, 2009. – 320 с.
3. Покропивний С.Ф. Економіка підприємства: Підручник. – Вид. 2-е, перероб. Та допов. – К.: КНЕУ, 2001. – 258 с.
4. ВАТ ВК шахта «Красноармійська-«Західна №1» Електронний ресурс .Режим доступу: <http://www.kz1.donetsk.ua/karera.html>
5. ВАТ ВК шахта «Красноармійська-«Західна №1» » Електронний ресурс. Режим доступу: <http://www.krasnrada.gov.ua/city/pidpryemstva/pokrrovskoe>
6. Управління проектами» Електронний ресурс. Режим доступу: <http://www.bookz.com.ua/4/3.htm>
7. ПАТ ШУ Покровське» Електронний ресурс . Режим доступу: <http://krasn-rada.gov.ua/city/pidpryemstva/pokrrovskoe>
8. Богиня Д.П. «Основи економіки праці (2000) » Електронний ресурс. Режим доступу: <http://library.if.ua/book/40/2645.html>

УДК 658.152

Берковська Т.Ю.

Науковий керівник – Лисенко С.М.

НАПРЯМИ ЕФЕКТИВНОГО ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ФОНДІВ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ НЕДОСТАТНОСТІ ІНВЕСТИЦІЙНИХ РЕСУРСІВ

Однією з найбільш важливих проблем сучасної економіки України є відновлення нормально-го відтворювального процесу в усіх його ланках, у тому числі на підприємствах вугільної промисловості. В умовах гострого дефіциту інвестиційних ресурсів перед підприємствами постає першочергове завдання підвищення ефективності використання основних фондів, як важливого матеріального елемента виробництва, що в значній мірі визначає їх потенціал.

Проблемі підвищення ефективності використання основних фондів, основного капіталу, виробничих потужностей підприємств завжди приділялася значна увага з боку учених-економістів, практиків, особливо на стадії індустріального розвитку виробництва, коли їх технічний рівень перетворився на один з найважливіших факторів, який зумовлює економічні результати господарської діяльності підприємства, забезпечує конкурентоспроможність продукції на ринку.

Серед зарубіжних учених значний внесок у розробку теорії капіталу і практики підвищення ефективності відтворення та використання основного капіталу зробили А. Сміт, Д. Рікардо, Ж. Сей, К. Маркс, А. Маршалл, А. Картер, Дж. Кендрік. Сучасна технологічна версія науково-технічного прогресу в руслі інституціонально-еволюційної економічної теорії пов'язана з працями Д. Норта, Й. Шумпетера, М. Кондратьєва, Р. Коуза, Н. Нельсона, С. Вінтера, О. Тоффлера, Г. Хакена, Г. Менша, І. Пригожина, П. Нійкампа, Л. Абалкіна, Д. Львова, С. Глазьева. Великий внесок в дослідження вказаної проблеми залишили економісти, що працювали в умовах планової економіки, – В. Кудров, Я. Кваша, В. Красовський, К. Вальтух, Т. Хачатуров. Проблема ефективного використання основних фондів і виробничих потужностей підприємств займає чільне місце в дослідженнях таких українських економістів, як М. Герасимчук, І. Лукінов, Б. Кваснюк, М. Чумаченко, А. Чухно, А. Золотарьов, В. Клочко, Г. Одинцова, П. Орлов, М. Хохлов, І. Волик, І. Швець та інших. [5]

Основна мета даної роботи полягає у виявленні напрямів ефективного використання основних фондів на підприємствах в умовах дефіциту інвестиційних ресурсів.

Поставлена мета обумовила необхідність вирішення ряду взаємопов'язаних завдань:

- розглянути економічну сутність основних фондів підприємства
- дослідити особливості відтворення і використання основних фондів.

Економічна діяльність підприємств в Україні відбувається в умовах обмеженості інвестиційних ресурсів, що обумовлює необхідність раціонального використання наявних у них основних засобів. Отже, перед підприємствами стають завдання домогтися підвищення використання наявних основних засобів і, насамперед, їх активної частини, в часі і за потужністю, тобто мова йде про підвищення рівня інтенсивного їх використання. Для вирішення цього завдання та отримання відчутних результатів у діяльності підприємства повинні бути розроблені конкретні засади, спрямовані на поліпшення використання основних засобів, практичне застосування яких дасть змогу використовувати наявні на підприємствах резерви підвищення їх ефективності.[4]

Пріоритетне значення серед таких заходів повинно бути відведено своєчасній заміні і мобілізації морально застарілого устаткування, організації прискореного введення в експлуатацію придбаної нової техніки; удосконаленню організації матеріально-технічного забезпечення підприємств та технічного обслуговування сучасних систем машин; запровадження прогресивних форм організації виробництва і праці; застосування сучасних ефективних систем матеріального стимулювання робітників та інженерно-технічних працівників; залучення інвестиційних ресурсів вітчизняних і зарубіжних інвесторів для модернізації матеріально-технічної бази підприємств; широке застосування лізингових операцій.

Практична реалізація окреслених заходів на підприємствах позначиться на їх економічній діяльності і сприятиме підвищенню інтенсивності виробництва. Зокрема, складаються широкі можливості для прискорення переорієнтації підприємств на випуск нової продукції, яка користується підвищеним попитом у споживачів. Поряд з тим, поліпшення інтенсивного використання основних засобів підприємства є важливою передумовою збільшення обсягів випуску продукції, яка користується попитом на ринку без додаткових капітальних вкладень, що особливо важливо в умовах обмеженості інвестиційних ресурсів.

Отже, інтенсифікація використання основних засобів підприємств дає змогу значно знизити витрати, пов'язані з моральним зносом машин і устаткування, сприяє прискоренню їх оновлення, що в кінцевому результаті позитивно позначається на фондоозброєності працівників та зростанні продуктивності. А в кінцевому підсумку зростає і фондовіддача на підприємствах.

Цей процес можна пояснити відповідними розрахунками. Наприклад, якщо в розрахунок фондовіддачі (Фв) обсяг виробництва продукції виразити через добуток чисельності працівників (Т) і продуктивності їхньої праці (П), а вартість основних фондів через добуток чисельності працівників (Т) і фондоозброєності їх праці за умови однозмінної роботи (Фоз), то матимемо таке відношення:

$$Фв = ТП / ТФоз = П / Фоз [6]$$

Виходячи із змісту цього відношення видно, що фондовіддача наявних на підприємстві основних фондів прямопропорційно залежить від продуктивності працівників і оберненопропорційно від її фондоозброєності. Отже, для зростання фондовіддачі на підприємствах необхідно розробляти і застосовувати заходи, які дадуть змогу забезпечувати випередження темпів зростання продуктивності праці порівняно з темпами зростання її фондоозброєності.

Середня прямів підвищення ефективності використання основних засобів на підприємствах чільне місце повинно бути відведено заходам, спрямованим на поліпшення їх екстенсивного використання. Зокрема, важливе значення повинно надаватися насамперед таким, які спрямовані на підвищення змінності роботи устаткування. Підвищення змінності роботи устаткування є важливим фактором зростання обсягів виробництва продукції і підвищення ефективності використання основних засобів. У зв'язку з цим, на підприємствах необхідно домагатися оптимальної структури складових засобів праці, досягнення пропорцій між робочою силою і відповідними видами машин і устаткування, тобто повинна зростати питома вага прогресивного нового устаткування, удосконалюватись організація функціонування виробничої інфраструктури, що сприятиме поліпшенню технічного обслуговування основних підрозділів підприємства, перерозподілу працюючих в його межах, вивільненню робітників в допоміжних виробництвах і залучення їх після відповідної підготовки до роботи в основних цехах, щоб підвищити змінність наявного у них устаткування.

Підвищення коефіцієнтів змінності роботи устаткування підприємства може бути досягнуто шляхом

- розширення зони багатостатного обслуговування;
- суміщення професій. [2]

Можливості для розширення зони обслуговування створюються в результаті технічного удосконалення устаткування, підвищення рівня комплексної механізації і автоматизації виробництва.

Підвищенню змінності роботи устаткування повинно сприяти удосконалення його структури, тобто зменшення в його складі тих машин і верстатів, які за своїми технологічними можливостями лише частково завантажені роботою протягом зміни.

Наявність на підприємствах устаткування, яке лише частково використовується у виробничому процесі, не дає змоги протягом строку корисного його використання перенести свою вартість на виготовлювану продукцію (послуги). В результаті матиме місце значна недоамортизація такого устаткування, що негативно впливатиме на економічні показники діяльності підприємства. До свіддйальності багатьох підприємств показує, що позбутися надлишку устаткування можна шляхом зміни його структури, наприклад, реалізації або списання застарілих верстатів і машин, придбати нове устаткування, і за рахунок високої продуктивності якого більш повно завантажити все наявне устаткування. Вирішення проблеми повного завантаження устаткування можливе шляхом розвитку госпрозрахункового кооперування підприємств з метою ефективності використання наявних у них резервів виробничих потужностей.

Значного підвищення змінності роботи устаткування можна домогтися шляхом розширення сітки госпрозрахункових організацій, покликаних здійснювати прокат машин і устаткування та інших елементів основних фондів. Такі госпрозрахункові організації скуповують у підприємств зайве устаткування, здійснюють у випадках необхідності їх ремонт і модернізацію і віддають в оренду підприємствам, споживачам. Від такої діяльності економічну вигоду отримують всі її учасники: підприємства, які продали зайве у них устаткування такій госпрозрахунковій організації, мають змогу отримувати суму коштів значно більшу, ніж у випадку, коли таке устаткування демонтується і підготовлюється для здачі його на металобрухт. В той же час, підприємства, яким необхідні відповідні види машин і устаткування на свої кошти мають змогу оперативно його придбати і залучити до використання у виробничому процесі, оскільки значна частина таких машин і верстатів перебуває в доброму технічному стані.

Важливе значення в підвищенні ефективності використання основних засобів мають соціальні фактори. Так, проведені соціологічні дослідження на ряді підприємств дали змогу виявити низку причин, які негативно впливають на організацію використання активної частини основних засобів в другу зміну. Насамперед, мова йде про незадовільне забезпечення другої зміни необхідним комплексом послуг виробничої інфраструктури (своєчасного ремонтного обслуговування, ритмічного забезпечення робочих місць необхідними матеріалами, інструментом, комплектуючими, транспортними засобами, різними видами енергії), низький рівень організації харчування, медичного обслуговування; недостатність в організації соціально-побутової інфраструктури міст та робітничих селищ; невисокий рівень кваліфікації кадрів, що не дає можливість ефективно використовувати нову техніку. [7]

Поряд з технічними і організаційними факторами важливу роль в підвищенні ефективності використання основних засобів повинні відігравати фактори матеріального стимулювання працівників підприємств. Мова йде про те, що менеджмент підприємств має розробляти і постійно удосконалювати механізми матеріального стимулювання робітників, інженерів та інших працівників, діяльність яких сприяє виявленню та організації використання резервів підвищення ефективності основних засобів.

Поліпшення інтенсивного та екстенсивного використання основних засобів підприємств безпосередньо позначається на зниженні собівартості виготовлюваних виробів за рахунок економії на умовно-постійних витратах, а в кінцевому підсумку це дає змогу збільшити прибуток підприємств та підвищити рентабельність їх діяльності.

Шляхи поліпшення використання основних засобів залежать від конкретних умов, що склалися на підприємстві за той чи інший період. Підприємство може досягти поліпшення використання основних засобів у такі способи:

- позбутися зайвого устаткування, машин, інших основних фондів або здати їх в оренду;
- своєчасно і якісно здійснювати планово-попереджувальні та капітальні ремонти;
- купувати високо якісні основні фонди;
- працювати над підвищенням кваліфікації обслуговуючого персоналу;
- поліпшувати якість підготовки сировини і матеріалів для процесу виробництва;
- підвищувати рівень механізації та автоматизації виробництва;
- впроваджувати нову техніку і прогресивну технологію, яка є без-відходною та енерго - і паливозберігаючою;
- вдосконалювати організацію виробництва і праці з метою скорочення втрат робочого часу через простої устаткування.[3]

В умовах ринкової економіки діюча система господарювання в цілому повинна містити в собі достатні економічні стимули ефективного використання основних фондів, виробничих потужностей, усього наявного майна функціонуючих підприємств. Дійова система таких колективних та індивідуальних економічних стимулів на підприємствах різних галузей народного господарства України поки що знаходиться на стадії свого розвитку. Цьому сприятимуть: широке акціонування підприємств, система їх оподаткування; побудова механізму оплати праці залежно від кінцевих результатів виробництва - більш гнучка амортизаційна та інвестиційна політика; державна підтримка здійснюваних великих інвестиційних проектів, підприємницької і зовнішньоекономічної діяльності тощо.

Зміни в інвестиційній політиці значною мірою сприяють зростанню виробничого апарату, а отже і активної частини засобів праці, приводять до зміни галузевої структури основних фондів у бік підвищення частини тих галузей, що сприяють розвитку науково-технічного прогресу, підвищенню добробуту населення.

Література

1. Андрющенко А. М., Бурляй А. П. - Економічна теорія. Навчальний посібник
2. Бойчук І. та ін. Економіка підприємства : Навчальний посібник. Друге видання, і доп. - К: Каравела і Львів : Новий світ, 2001.- С. 25-30
3. Гринчуцький В. І., Карапетян Е. Т., Погріщук Б. В. Економіка підприємства: Навчальний посібник. - К.: Центр учбової літератури, 2010.-304 с.
4. Гетьман О. О., Шаповал В. М. Економіка підприємства: Навч. посіб. — 2-ге видання. — К.: Центр учбової літератури, 2010. — 488 с.
5. Гринчуцький В. І., Е. Т. Карапетян, Б. В. Погріщук - Економіка підприємства
6. Макаровська Т.П. Економіка підприємства –навчальний посіб. К.: МАУП, 2003-304 с.
7. Наконечний Б.В. Підвищення ефективності управління основними виробничими засобами на підприємстві.

Буйко В.В

Науковий керівник – Новицька О.В.

ІНФЛЯЦІЙНІ ПРОЦЕСИ В УКРАЇНІ

Інфляція властива більшості економічно розвинутих країн світу і є основною проблемою в тих країнах, що розвиваються.

Під інфляцією, як правило, розуміють будь-яке знецінення грошової одиниці, тобто систематичне зростання цін незалежно від того, якими причинами цей процес викликається. Це, звичайно, не означає, що підвищуються обов'язково всі ціни. Навіть у періоди досить швидкого зростання інфляції деякі ціни можуть залишатися відносно стабільними, а інші навіть знижуватися.